

LUUNJA VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2025-2028

Luunja 2024

SISUKORD

1. Sissejuhatus	3
2. Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos	3
3. Tulubaasi ülevaade ja prognoos	5
4. Põhitegevuse kulude prognoos.....	8
5. Investeeringute kavandamine.....	9
6. Kohustuste planeerimine.....	12
7. Finantsdistsipliin	13
8. Luunja valla sõltuvate üksuste finantsdistsipliini näitajad.....	14
9. Kokkuvõte	14
LISA 1 Strateegia vorm Luunja Vallavalitsus	15
LISA 2 Strateegia vorm sõltuvad üksused	18
LISA 3 Strateegia vorm koond	20

1. Sissejuhatus

Luunja valla arengukavas püstitatud eesmärkide ja vastavate tegevuste elluviimiseks on vajalik kindlustada valla tulubaasi stabiilsus ja jätkusuutlikkus ning valla finantsiline iseseisvus. Eelarvestrateegia annab rahalised orientiirid valla võimalustest arengukavas kavandatud tegevuste realiseerimiseks. Eelarvestrateegia viib kooskõlla Luunja valdkonna spetsiifilised vajadused ja prognoosidest tulenevad rahalised võimalused. Lisaks antakse ülevaade ka sõltuvate üksuste kohta (põhitegevuse tulemid ja netovõlakoomused). Eelarvestrateegia koostatakse vähemalt 4. eelseisvaks eelarveaastaks, mida igal aastal tulenevalt majanduskeskkonnas toimuvatest muutustest korrigeeritakse. Käesolev eelarvestrateegia on aluseks järgmise aasta eelarve koostamisel.

Eelarvestrateegia käsitleb tegevustulusid, tegevuskulusid, investeeringuid ja finantseerimistegevust ning nendest lähtuvaid rahavoogusid. Eelarvestrateegia annab ülevaate omavalitsuse finantsseisundist ning võimekusest teenindada olemasolevaid kohustusi. Tegemist on töövahendiga, mis kirjeldab omavalitsuse finantsolukorda ning võimaldab hinnata tulevaste rahavoogude kujunemist ning seeläbi loob aluse tänastele otsustele, mis mõjutavad omavalitsuse tegevust.

Luunja valla sõltuvad üksused on käesoleva eelarvestrateegia koostamisel konsolideerimisgrupi üksused SA Luunja Jõesadam, Luunja Varahalduse SA ja OÜ Luunja Sport.

Luunja valla eelarvestrateegia on koostatud tekkepõhiselt. Võrdlusandmetena on kajastatud 2023. aasta eelarve täitmine rahandusministeeriumi saldoandmiku andmete alusel ning 2024. aasta prognoositav eelarve täitmine.

2. Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos

Käesolev eelarvestrateegia on koostatud ebakindlates poliitilistes ja majandusoludes, mis valitsevad nii Eestis kui laiemalt kogu maailmas. Sõja ja geopoliitiliste pingete edasine kulg võivad märgatavalt muuta majanduse väljavaadet. Pikemas perspektiivis mõjutavad elukvaliteeti kliimakriis jm keskkonnaprobleemid, mille kulgu ja tagajärgi looduskeskkonnale ja majandusele on keeruline hinnata.

Eelarvestrateegia prognoosimisel on arvestatud makromajanduslikke põhinäitajaid. Nende näitajate konkreetsed väärtused ning eeldused üldise majanduskeskkonna kohta põhinevad EV Rahandusministeeriumi prognoosidel ning on esitatud järgnevas tabelis (vt Tabel 1).

Tabel 1 Prognoosi põhinäitajad:

	2023 tegelik	2024	2025	2026	2027	2028
Keskmine brutopalk (EUR)	1 833	1 944	2 042	2 143	2 246	2 354
Palga nominaalkasv (%)	11,5%	6,1%	5,0%	4,9%	4,8%	4,8%
Tööpuudus (%)	6,4%	7,2%	6,7%	6,3%	6,2%	6,1%
Inflatsioon, tarbijahinnaindeks (%)	9,2%	3,4%	2,5%	2,1%	2,0%	2,0%

Füüsilise isiku tulumaks (KOV osa) milj	1 688,5	1 856,0	1 963,0	2 058,0	2 155,0	2 256,0
Füüsilise isiku tulumaks (KOV osa) %	10,7%	9,9%	5,8%	4,8%	4,7%	4,7%

Allikas: Rahandusministeeriumi 2024.aasta kevadine majandusprognoos.

Eesti majanduskeskkonna ülevaade

Eesti SKP langes 2023.aastal 3,0% ning käesolevaks aastaks prognoosib Rahandusministeerium majanduse püsimumist senisel tasemel. 2025. a prognoosib ministeerium 3,3% kasvu, edasistel aastatel jääb kasv alla 3%.

Majandusprognoosi põhjal on tööturu seis oodatust parem, kuid tööpuudus siiski tõuseb. Kuna ettevõtted suutsid valdava osa sisendhindade kallinemisest lõpptoodete hindadesse üle kanda, siis ei olnud otsest vajadust tööjõukulude kärpimiseks. Samas inflatsiooni tempo alanedes ning töömahtude vähenedes on töötajate arv vähenema hakanud alates 2023. Aasta keskpaigast. Töökohtade langus on suurim tööstuses ja ehituses, kes kannatavad Põhjamaade kinnisvaraturu languse ja kerkinud intressimäärade tõttu. Töökohtade arv on tõusnud tervishoiu ja hariduse valdkonnas ning samuti majutuses ja toitlustuses, finantsvahenduses ning avalikus halduses.

Palgakasv aeglustub tänavu, kuid püsib vaatamata nõrgale majanduskasvu väljavaatele siiski kiire. Inflatsioonisurve vähenemise ning käibekasvude aeglustumise tõttu rauges erasektori palgakasv eelmise aasta jooksul ning jõudis aasta lõpuks 7% lähedale. 2024. aastaks on prognoositud palgakasvu olulist aeglustumist, mil selle kasvutempo peaks küündima 6%-ni. Tööjõupuuduse tõttu on palgatõusu surve tugev, kuigi majanduskasvu väljavaade ei ole ülemäära hea. Alates 2025. aastast püsib palgakasv nominaalse majanduskasvuga võrreldavas tempos ehk 5% läheduses.

2024. aasta alguses jõustunud maksimeetmed tõid oodatult kaasa inflatsiooni kiirenemise. Käibemaksumäära tõus lisati valdavalt kogu ulatuses 20%se maksumääraga kaupade ja teenuste hindadesse. Kahe kuu hinnastatistika tuginedes ulatus KM tõstmise mõju THI-le vähemalt 1,2 protsendi punktini. Lisaks kandus hindadesse kõrgem alkoholi- ja tubakaaktsiis. Prognoosis on arvestatud, et kõrgem KM määr kandub veel lähikuudel mõne kaubagrupi hindadesse. Kui tööstuskaupade hinnatõus on pidurdumas, siis teenuste hinnatõus on viimastel kuudel püsinud jäigemana, kiirenedes mõnevõrra aasta alguses maksumäära tõusu najal.

Kohalike omavalitsuste eelarvepuudujääk ulatus 2023. aastal pea 0,5%-ni SKP-st. kõrge defitsiit on tingitud omavalitsuste tulude reaalhindades vähenemisest 2021.aastast alates ja kulude kiirest kasvust (sh kasvanud euriborist). Kuna 2025. aastal on kohalike omavalitsuste valimised, mis tavapäraselt on kaasa toonud keskmisest suurema rõhu investeringutele, siis võib oodata kõrge defitsiidi taseme jätkumist. Valimistele järgnevatel aastatel väheneb omavalitsuste defitsiit keskmiselt 0,2%-le SKP-st. seda tingib ühelt poolt halvenenud kohalike omavalitsuste finantsvõimekus, mis piirab nende võimalusi kohustusi juurde võtta ja nõuab jätkusuutlikkuse tagamiseks teenuste ja toetuste rahastamise üle vaatamist ning teiselt poolt kasvab hüppeliselt saadavate investeringutoetuste maht (välisabi ja CO₂).

Kohalike omavalitsuste füüsilise isiku tulumaksu 2024. aasta laekumise kevadprognoos vähenes võrreldes riigieelarve prognoosiga 20 mln euro võrra 1856 mln euron, see moodustab 75% kogu 2024.aastal tasutavast füüsilise isiku tulumaksust. Kohalikele omavalitsustele laekub 2024. aastal tulumaks 2,5% isikute riiklikust pensionitulust ning muudelt tuludelt laekuv tulumaksu määr langes 11,89%-le. Perioodil 2026-2028 stabiliseerub laekumise kasv keskmiselt 4,7%-le aastas.

KOV tasand

Luunja vald soovib oma kogukonna liikmetele ja külalistele pakkuda parimat keskkonda elamiseks, õppimiseks, töötamiseks, vaba aja veetmiseks.

Eelarvestrateegia finantsnäitajate prognoosimisel on lähtutud Rahandusministeeriumi poolt kavandatud majandusliku arengu näitajatest ning valla eelarve eelnevate aastate dünaamikast.

Eelarvestrateegia aluseks on järgmised eeldused:

- Maksumaksjate arv suureneb;
- Keskmise palga nominaalkasv on 4,8-6,1% aastas järgides Eesti keskmist trendi;
- Residendist füüsiliste isikute maksustatavast tulust laekub 2024.aastal maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele 11,89% ning riiklikust pensionist 2,5% (kuni 31.12.2023 arvestati residendist füüsilise isiku maksustatavast tulust 11,96% ning pensionidelt tulumaksu KOV-dele ei arvestatud). Alates 2025.aastast kehtestatakse „kahanemise piirmäär“ ehk pannakse paika % millest rohkem ei saa omavalitsuse kasvult tulusid ümber jagada. Sellise muudatusega kiireneb tululaekumise kasv KOV-des, kus eakate osakaal on kõrge ning aeglustub kasv KOV-des, kus on kõrgem tööealiste osakaal ja palgatase;

Üksikisiku tulumaks	2024	2025	2026	2027	2028
Pensionilt	2,5%	5,5%	8,5%	10,23%	10,23%
Muult tulult	11,89%	11,29%	10,64%	10,23%	10,23%
Kahanemise piirmäär	-	1,5%	2,0%	2,5%	3,0%

- Rahandusministeeriumi 2024. aasta kevadise majandusprognoosi alusel perioodil 2025-2028 kohalikele omavalitsustele laekuv tulumaksu kasv keskmiselt 4,8% aastas;
- Maamaksu laekumine sõltub omavalitsuse poolt kehtestatud määradest;
- Uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata;
- Inflatsioon on 2025 aastal 2,5% ja väheneb strateegia perioodi lõpuks 2,0%-le;
- Teenuste maht suureneb seoses uute lastehoiurühmade tööle rakendamisega;
- Euribor on vahemikus 3-4%.

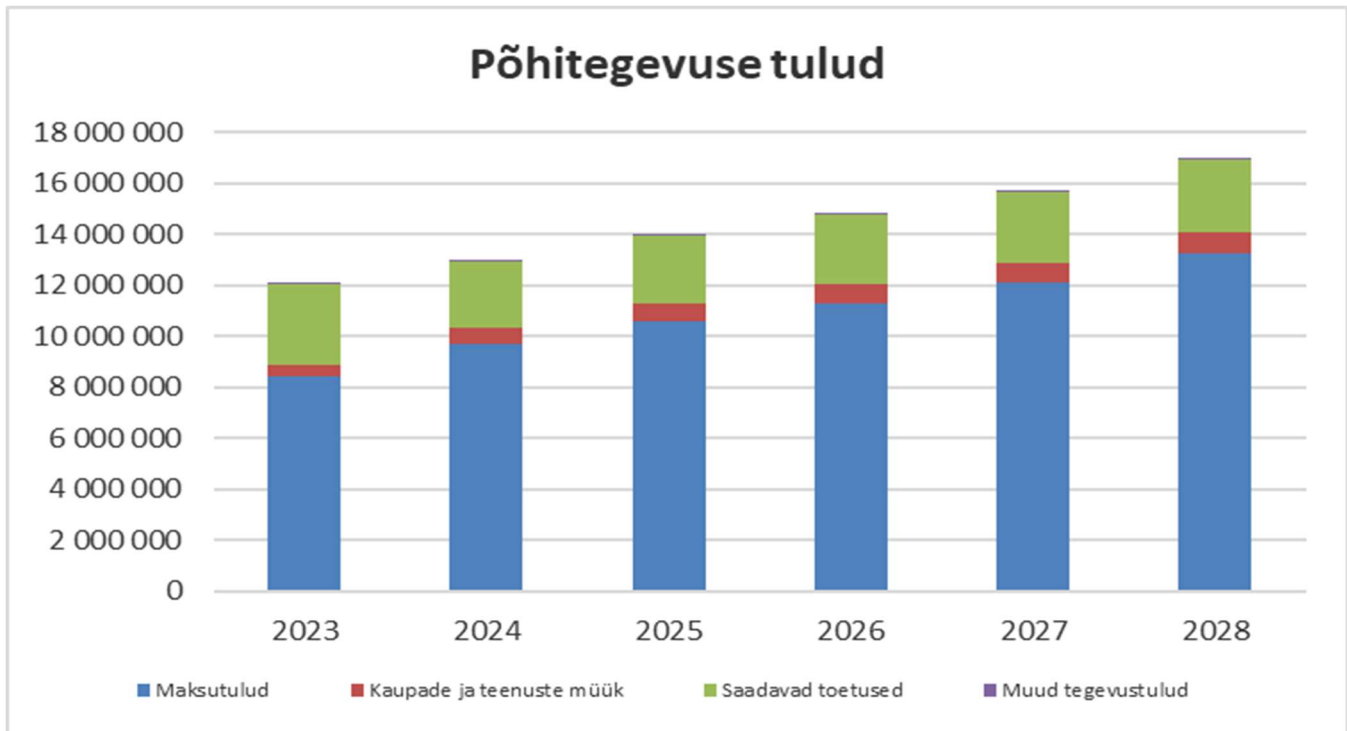
3. Tulubaasi ülevaade ja prognoos

KOFSi järgi jagunevad tulud põhitegevuse ja investeerimistegevuse tuludeks. Põhitegevuse tulude alla kuuluvad kõik maksutulud, kõik tulud kaupade ja teenuste müügist, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks, mittesihtotstarbelised toetused ja muud tegevustulud.

Suurem osa valla tulubaasist sõltub ümbritsevast majanduskeskkonnast ning riigi eelarve- ja regionaalpoliitikast. Vabariigi Valitsuse ja kohalike omavalitsuste katuseorganisatsiooni Eesti Linnade ja Vadade Liidu seisukohad kohalike omavalitsuste rahastamise osas on väga erinevad. Alates 2025. aastast soovitakse muuta kohalike omavalitsuste rahastamismudelit, kuid kuidas seda teha, kui riigieelarve tulude arvelt ei suurendata kohalike

omavalitsuste tulumaksu osa ega tasandusfondi mahtu. See tähendab seda, et mahud jäävad samaks ning rahalisi vahendeid hakatakse ümber jagama. KOV tulubaas peab katma kõik olulised kulud, sh kulud, mis on tingitud riigipoolsetest otsustest (käibemaksu tõus, õpetajate alampalga tõusud, hooldusreform).

Joonis 1. Põhitegevuse tulud aastatel 2023-2028

Suurima osa ehk üle poole valla põhitegevuse tuludest moodustab tulumaks, mis sõltub otseselt maksumaksjate arvust ja nende keskmise sissetuleku suurenemisest, pensionäride arvust ja neile väljamakstavatest pensionidest ning riigipoolsest kinnitatud protsendist kohalikele omavalitsustele.

Tabel 2 Tulumaksu laekumise andmed

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Maksumaksjate arv	3 160	3 350	3 535	3 700	3 875	4 030
Maksumaksjate arvu muutus	8,0%	6,0%	5,5%	4,7%	4,7%	4,0%
Väljamaksed füüsilistele isikutele	68 914 699	80 400 000	89 930 400	99 456 000	109 972 500	120 658 200
Sissetulek inimese kohta kuus	1 870	2 000	2 120	2 240	2 365	2 495
Sissetuleku kasv	9,0%	7,0%	6,0%	5,7%	5,6%	5,5%

Sissetuleku kasv Eestis kokku	11,5%	6,1%	5,0%	4,9%	4,8%	4,8%
Keskmine palk Eestis	1 828	1 944	2 042	2 143	2 246	2 354
Tulumaksu laekumine	8 480 884	9 559 560	10 153 142	10 582 118	11 250 187	12 343 334
Tulumaksu laekumise kasv	19,4%	12,7%	6,2%	4,2%	6,3%	9,7%
Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe	11,96%	11,89%	11,29%	10,64%	10,23%	10,23%
Pensioni tõus		10,7%	8,1%	7,2%	6,5%	6,5%
Pensionitulust aastase prognoositav	5 696 629	6 306 168	6 816 968	7 307 790	7 782 796	8 288 678
Pensionitulust tulumaks		157 654	374 933	621 162	796 180	847 932
Tulumaksu pensionitulust laekumise %		2,5%	5,5%	8,5%	10,2%	10,2%
TULUMAKS KOKKU		9 717 214	10 528 075	11 203 281	12 046 367	13 191 266

Tulumaksu kasvuks on prognoositud 6,7-9,6% aastast. Põhiline kasv tuleb maksumaksjate arvu tõusust. Maksumaksjate keskmine arv on prognoositud 4-6% kasvuga, mis on väiksem eelmiste aastate kasvust. Maksumaksjate keskmine väljamakse on prognoositud 5,5-6% kasvuga.

Maamaksu määradena rakendas Luunja vald elamu- ja õuema puhul 2,0% (seadusega maksimaalselt lubatav maamaksu määr 2,5%) ning haritava maa ja loodusliku rohumaa puhul 1,0% (seadusega maksimaalselt lubatav määr on 2,0%). Maa-amet korraldab maade korralise hindamise 2022.aasta sügisel (edaspidi igal neljandal aastal). Selle hindamise tulemused hakkavad kehtima alates 2024.aasta algusest. Maade maksustamishinnad tõusid Eestis keskmiselt 8,2 korda. Luunja Vallavolikogu kehtestas määrusega uued maamaksu määrad, mis jõustusid 01.01.2024. Lisaks on maamaksu järsu tõusu vältimiseks kehtestatud kaitsemehhanism – 10% piirmäär. Seoses 19.06.2024 Riigikogus vastu võetud maamaksuseaduse muudatustega muutub alates 01.01.2025 aastase kasvu piirang. 2025. aastast on maamaksu kasvu piirang 50% aastast, võrreldes 2024. aasta maamaksuga. Maamaksuseaduse muutmise seaduse kohaselt antakse KOV volikogule õigus alates 01.01.2025 kehtestada maamaksu aastase suurenemise piirmäär vahemikus 10-100 % ja otsustada kodualuse maa maksusoodustuse suurus 5 € - 1000 €. Aastase kasvu piirmäär ja kodualuse maa maksusoodustus tuleb otsustada hiljemalt 01. oktoobriks 2025. Kui KOV aastase kasvu piirmäära ei otsusta, rakendub automaatselt 10%. Kui KOV kodualuse maa maksusoodustuse suurus ei kehtesta, on kõik kodud maksu all. Nende muudatustega suurendatakse KOV finantsautonoomiat, võimaldatakse suuremat paindlikkust kohalike maksude kehtestamisel. *Tulumaksuseaduse*

muutmisest tuleneva rahalise kaotuse peaks kompenseerima maamaksuseaduse kavandatav muudatus. Mõju on sel juhul, kui vald kehtestab maksimummäärad.

Kaupade ja teenuste müügist laekuvad tulud kasvavad üldise kaupade ja teenuste hindade kallinemise tasemel. Põhiosa tuludest laekub haridusealasest tegevusest. Lasteaia kohamaks on seotud alampalgaga (8% alammäärast), on diferentseeritud. Luunja valla munitsipaallasteaias 100% pere vanuselt noorima lapse eest, 75% pere vanuselt järgmise lapse eest, pere kolmas ja iga järgmine laps on osalustasust vabastatud. See on tuluallikas, mida kohalikud omavalitsused saavad ise täielikult kujundada.

Toetused laekuvad suures ulatuses riigieelarve tasandus- ja toetusfondist. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Toetusfond toetab kohalikke omavalitsusi konkreetsete ülesannete täitmisel. Toetused laekuvad riigieelarvest. Lähtutud on eeldusest, et toetusfondi eraldiste suurenemisega suurenevad samavõrra ka vastavad kulutused. Toetusfondi vahendeid tuleb kasutada vastavalt seatud eesmärkidele. Tasandusfondi jaotuse kehtestab iga aastast Vabariigi Valitsus. Konkreetsele omavalitsusele riigieelarvest eraldatav summa leitakse valemi alusel, sealjuures on olulisteks parameetriteks tulumaksu laekumine, arvestuslik maamaks, elanike arv eri vanusegruppide lõikes, hooldajaga laste arv, gümnaasiumi õpilaste arv munitsipaalkoolis, tagamaalisuse koefitsient jm.

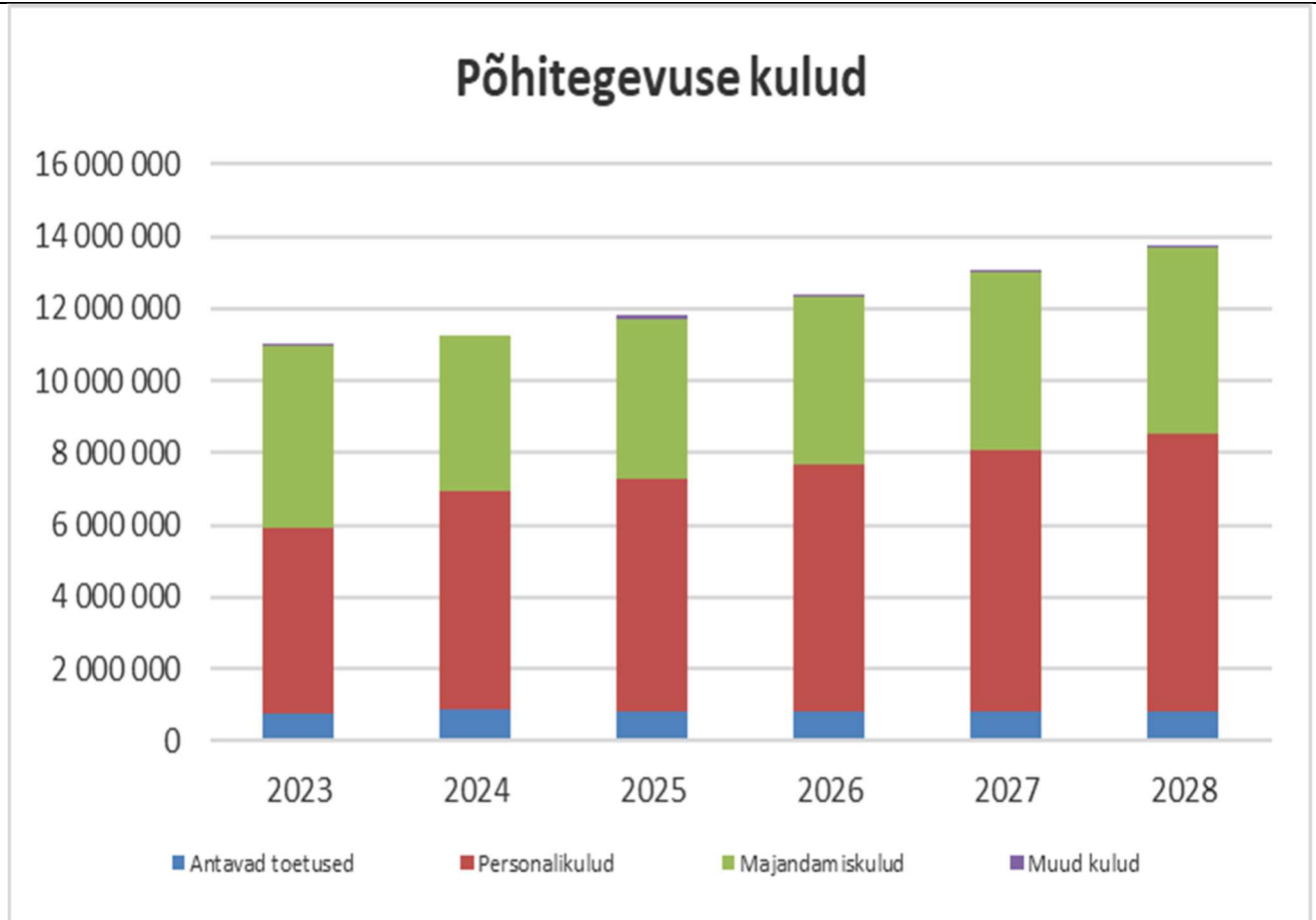
Muude põhitegevuse tuludena laekuvad tasud vee erikasutusest, kaevandamisõiguste tasud ja muud ühekordsed tulud. Muude tegevustoetuste osas Luunja vald tõusu ette ei näe. Tulud jäävad 2024. aasta tasemele.

4. Põhitegevuse kulude prognoos

Vastavalt Rahandusministeeriumi juhistele ei kajastata eelarvestrateegias põhitegevuse kulusid valdkonnapõhiselt. Põhitegevuse kulud jaotatakse valdkondade lõikes iga-aastases vallaeelarves, võttes aluseks arengukavas sätestatud strateegilised eesmärgid koos neile vastavate tegevustega.

Eelarvestrateegia perioodil iseloomustavad Luunja valla põhitegevuse kulusid järgmised asjaolud:

- antavad toetused püsivad strateegiaperioodil üldiselt muutumatuna;
- majandamiskulud kasvavad üldjuhul tarbijahinnaindeksi võrra;
- alates 01.06.2025 tõuseb käibemaks 22%-lt 24%-le;
- strateegiasse on planeeritud personalikulude kasvuks kuni 6%;
- põhitegevuse kulude kavandamisel on lähtutud põhimõttest, et valla põhitegevuse tulem ajas kasvaks.

Joonis 2. Põhitegevuse kulud aastatel 2023-2028

Põhitegevuse tuleml (põhitegevuse tulude ja kulude vahe) on Luunja vallas strateegia perioodil positiivne. Tulude positiivset vahet kasutatakse investeeringute finantseerimiseks, samuti olemasolevate laenude teenindamiseks. Põhitegevuse tuleml on oluline finantsnäitaja. Vastavalt KOFS § 33 lg.1e 2 ei tohi põhitegevuse tuleml väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olla väiksem kui null. KOFS § 33 lg 3 lubab erandjuhuna põhitegevuse tuleml negatiivse väärtuse tingimusel, et eelnenud aasta põhitegevuse tuleml oli positiivne. Kui põhitegevuse tuleml väärtus on negatiivne, siis see tähendab, et omavalitsus ei suuda katta jooksvate tulude arvelt jooksvaid kulusid. Pikemal perioodil põhitegevuse kulude finantseerimine reservide arvelt on riskantne, omavalitsusel võib tekkida oht sattuda finantsraskustesse.

5. Investeeringute kavandamine

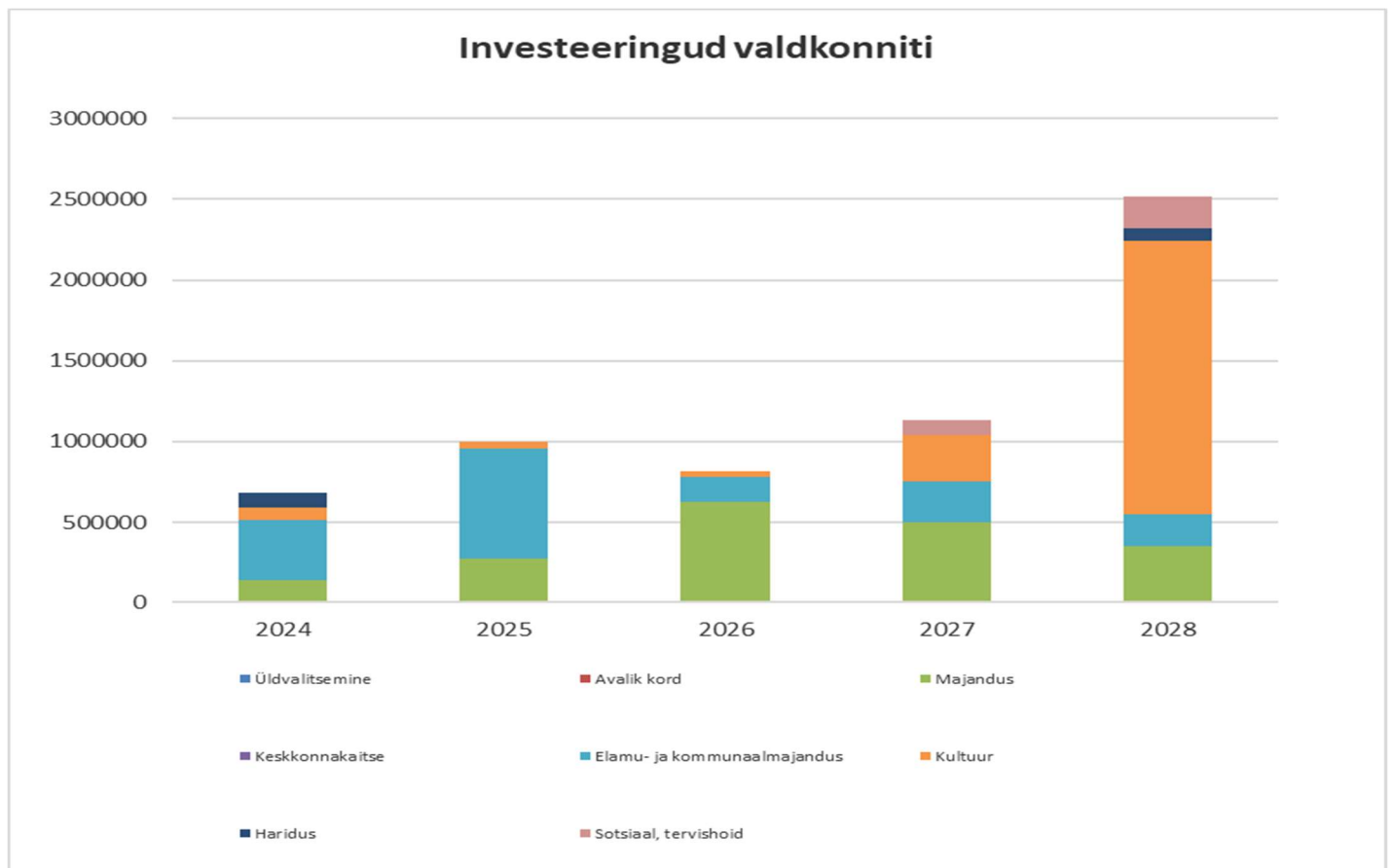
Investeermistegevuse eelarveosa koosneb investeermiseks saadavatest tuludest ning investeermistegevuse kuludest. Investeermistegevuse eelarve on kogu strateegia perioodil negatiivne ehk investeermistegevuse kulud ületavad investeermiseks saadavaid tulusid. Negatiivset investeermistegevuse tuleml võimaldab positiivne põhitegevuse tuleml. Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetusi. Üldjuhul nõuavad toetused ka omaosaluse olemasolu.

Põhivara soetuseks saadavate toetuste ja põhivara soetuse summade planeerimise aluseks on prognoositud reaalsed võimalused toetuse saamiseks. Eelarvestrateegias esitatud numbrid kajastavad iga konkreetse projektiga seotud hetkekavade koondit, reaalsuses võivad osad toetussummad sõltuvalt konkreetse projekti edenemisest kaugemasse tulevikku nihkuda. Uute projektide reaalne nimekiri ja maksumus sõltuvad konkreetsetest rahastamise otsustest. Luunja vald püüab investeringuteks kaasata rohkelt Euroopa Liidu struktuurifondide vahendeid. Eelarvestrateegia koostamise hetkeks ei ole selge millised objektid ja millises mahus saavad finantseeritud struktuurifondide vahenditest.

Tabel 3 Investeeringud valdkondade kaupa kokku

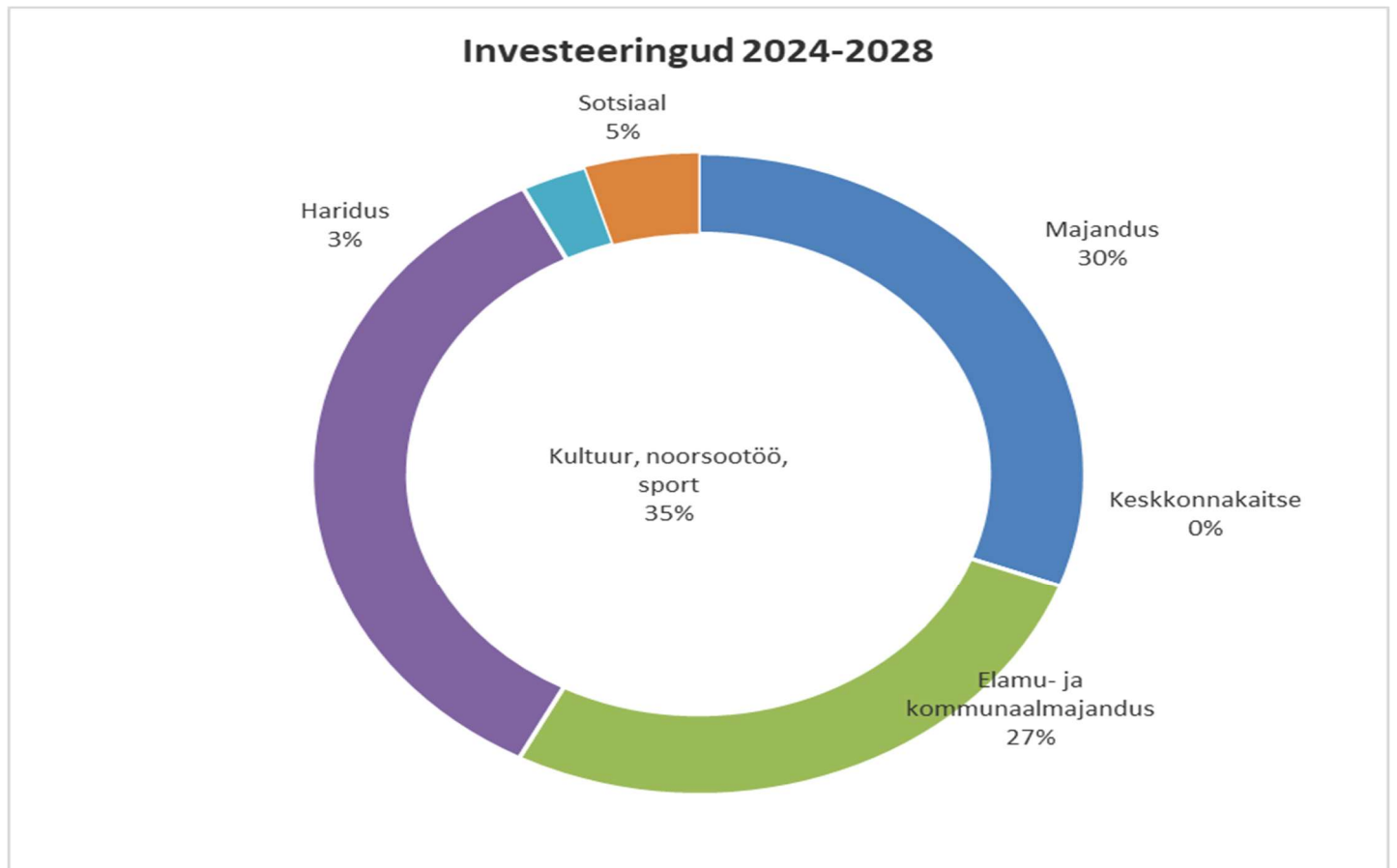
Investeeringud valdkonniti strateegiaperioodil	2024-2028
Majandus	1 886 500
Elamu- ja kommunaalmajandus	1 656 800
Kultuur, noorsootöö, sport	2 140 000
Haridus	170 000
Sotsiaal	290 000
Kokku	6 143 300

Joonis 3. Investeeringud valdkonniti aastatel 2024-2028

Strateegiaperioodi 2024-2028 kavandatud investeeringutest on kõige mahukamad investeeringud kultuurivaldkonda, mis moodustab kogu valla investeeringute mahust 35%. Teised valdkonnad: majandus 30%; elamu- ja kommunaalmajandus 27%; sotsiaal 5%; haridus 3% (vt joonis 4).

Joonis 4. Investeeringud kokku 2024-2028

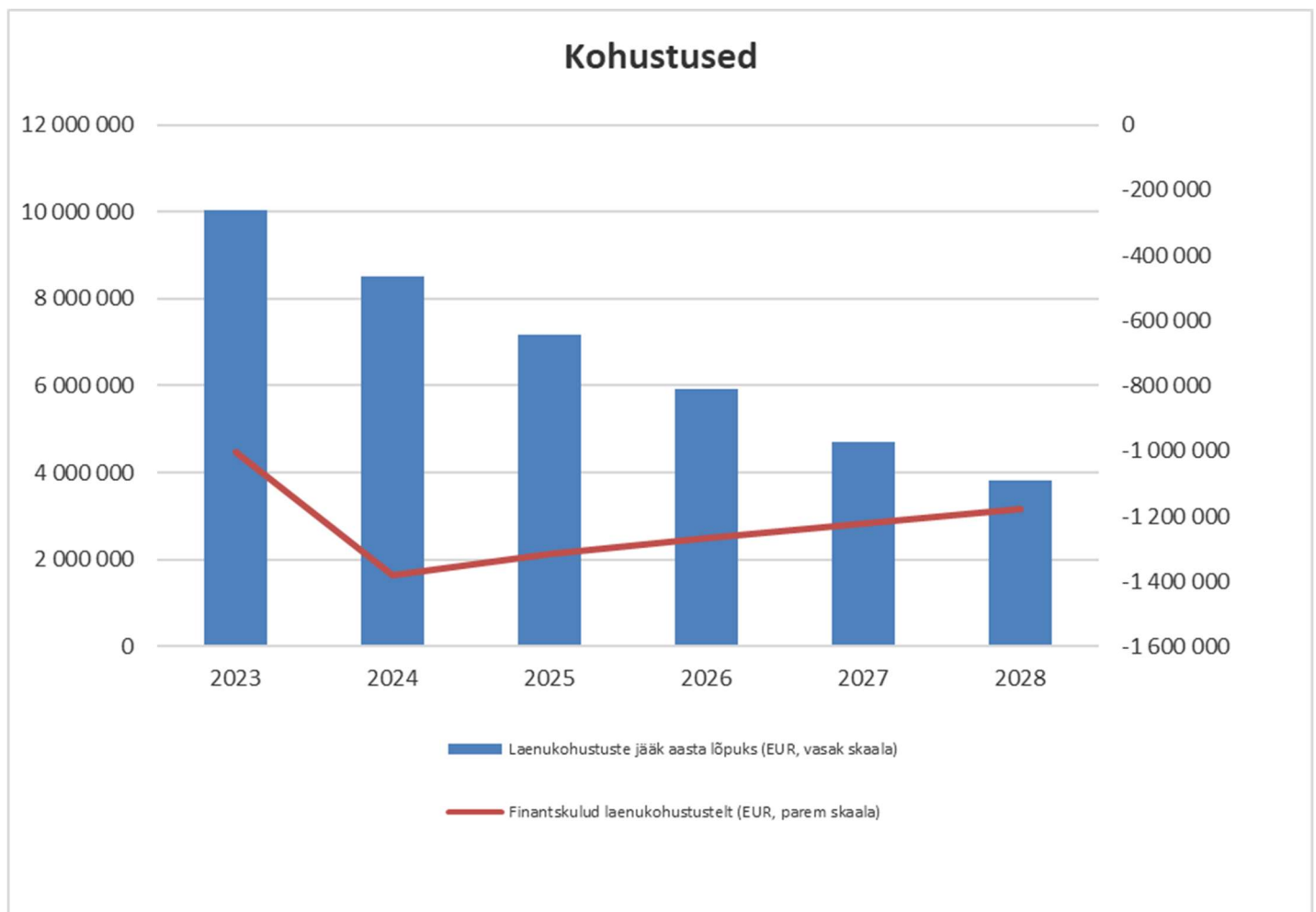
Detailne ülevaade valla suurematest investeerimisprojektidest aastatel 2025-2028 finantseerimisallikate löikes on esitatud Lisas 1.

Finantstulud ja -kulud sisaldavad endas peamiselt intressituluseid ja -kulusid. Mida väiksem on KOV laenukoormus, seda suurem on nende netosumma. Kuna 2023.aastal võlakoormus suurenes, hakkasid seetõttu suurenema ka valla poolt tasutavad intressimaksud. 2022.aasta juunikuus tõusis euribor ligi seitsmeaastase miinusoleku järel esimest korda nulli. Euribori pikka aega (2015-2022) kestnud negatiivne tase tähendas seda, et laenud olid odavad. Alates 2022. aasta teisest poolest hakkas euribor tõusma ning praegusel hetkel on 4% juures. See tähendab aga seda, et meie finantskulud on kordades suurenenud. Euroopa Keskpank alandas 06.06.2024 Euriboriga seotud pangalaenu intressi 0,25 protsendipunkti võrra. Suvel keskpank järgmist langetust ei teinud. Loodame, et 2024. aasta lõpuks Euribori väärtus ikka langeb.

6. Kohustuste planeerimine

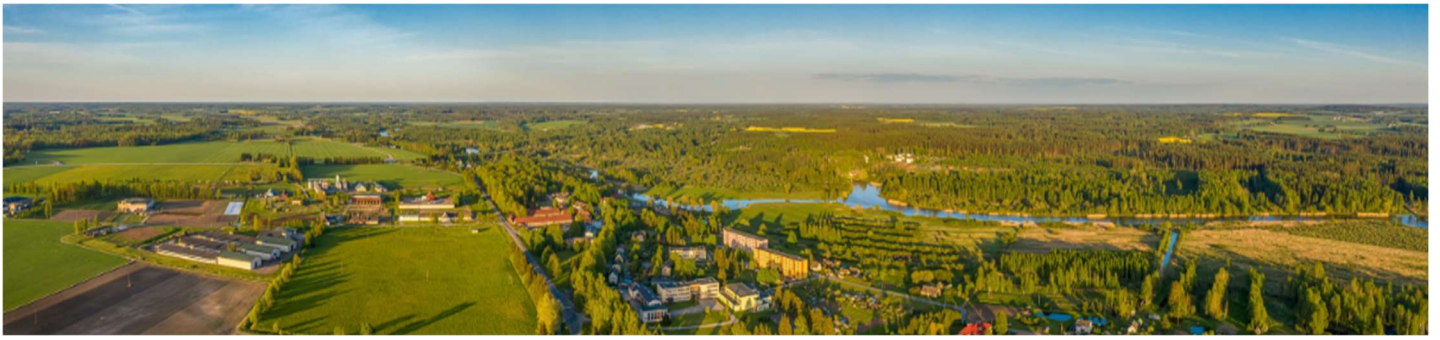
Luunja valla netovõlakoormus on 2024. aasta lõpuks 64,9%. Strateegia perioodil on kavandatud võtta uus laen 2028 aastal. Strateegias kajastatakse peale laenude ning kapitalikohustuste tagasimaksmise netovõlakoormuse arvutamiseks ka kohustuste jäägid aastate kaupa.

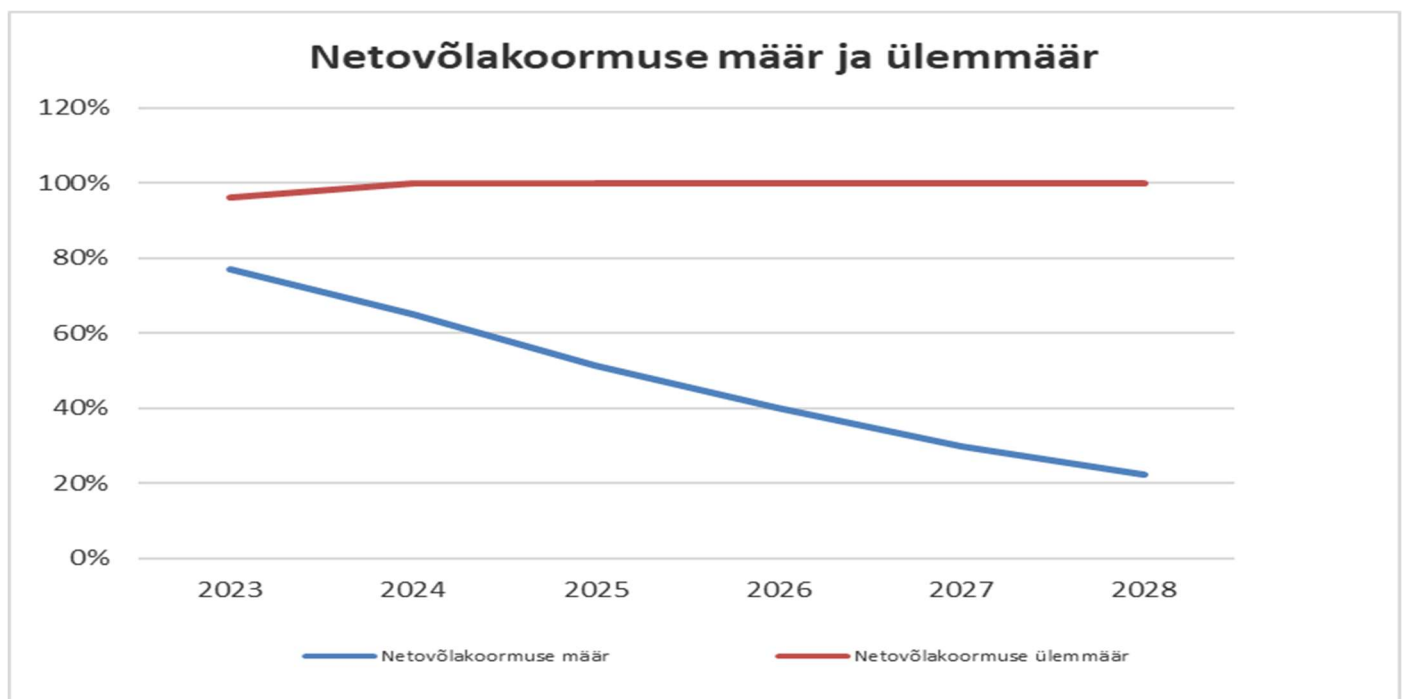
Joonis 5. Võlakohustused aastatel 2023-2028

Tabel 4 Kohustused 2023-2028

Kohustused	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Laenukohustuste jääk aasta lõpuks (EUR, vasak skaala)	10 035 480	8 503 409	7 187 409	5 921 409	4 700 409	3 823 209
Finantskulud laenukohustustelt (EUR, parem skaala)	-1 004 568	-1 381 477	-1 316 000	-1 266 000	-1 221 000	-1 177 200
Kokku	9 030 912	7 121 932	5 871 409	4 655 409	3 479 409	2 646 009

Luunja valla **netovõlakoormus** on 2028. aasta lõpuks **22,2%**. Vastavalt KOFSi §-le 34 võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaastapõhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kuni aastani 2024 kehtib netovõlakoormuse määr 80%, alates 2025. aastast hakkab see 5% võrra langema ning aastal 2028 saavutab uuesti 60%. Luunja valla individuaalne lubatud netovõlakoormuse ülemmäär võib olla strateegia perioodi iga aasta lõpuks 100%. Netovõlakoormuse fikseerimine tehakse aastalõpu tegelike tekkepõhiste andmete alusel ja Luunja vallal on see tegelikkuses prognoositust alati väiksemaks osutunud.

Joonis 6. Netovõlakoormuse määr ja ülemmäär aastatel 2023 – 2028

Tabel 5 Netovõlakoormus 2023-2028

Netovõlakoormus	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Netovõlakoormuse määr	77,07%	64,89%	51,32%	39,95%	29,89%	22,20%
Netovõlakoormuse ülemmäär	96,21%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

7. Finantsdistsipliin

Luunja vald on jätkusuutlik. Valla maksevõime on piisav, et suuta tagada kohustuste katmine ning tagada olemasolevate teenuste osutamine senises mahus. Euroopa Liidu uuel finantsperioodil suudetakse eraldada vajalikku omafinantseeringut investeerimisprojektidele. Luunja valla finantsvõimekus aastatel 2023-2028 (Vt Lisa 1).

8. Luunja valla sõltuvate üksuste finantsdistsipliini näitajad

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab KOFS finantsdistsipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja kinnipidamine netovõlakoormuse ülemmäärast.

Luunja valla sõltuvateks üksusteks on SA Luunja Jõesadam, Luunja Varahalduse SA ja OÜ Luunja Sport. Sõltuvatele üksustele kehtivad täpselt samad põhitegevuse tulemi ning netovõlakoormuse nõuded nagu kohaliku omavalitsuse üksusele. Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus on null või positiivne ning netovõlakoormuse maksimaalne lubatav näitaja 60%-100% põhitegevuse tuludest sõltuvalt omafinantseerimis võimekusest. Luunja valla SA-te ja OÜ netovõlakoormus on kindlalt lubatud piires – põhitegevuse tulem on positiivne ja netovõlakoormus alla 60% (vt Lisa 2).

9. Kokkuvõte

Eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on omavalitsuse jätkusuutliku finantspoliitika tagamine. Planeerimise eesmärgiks on tagada eelarveprotsessi stabiilsus, vahendite sihipärane ja efektiivne kasutamine. 2025. aastal ootavad KOV rahastamises ees suured muudatused. Samas vaadates ees ootavatele majanduslikele probleemidele, saame juba hetkel väita, et need kavandatavad muudatused ei ole piisavad, et tagada riigipoolsete ülesannete täitmine parimal viisil.

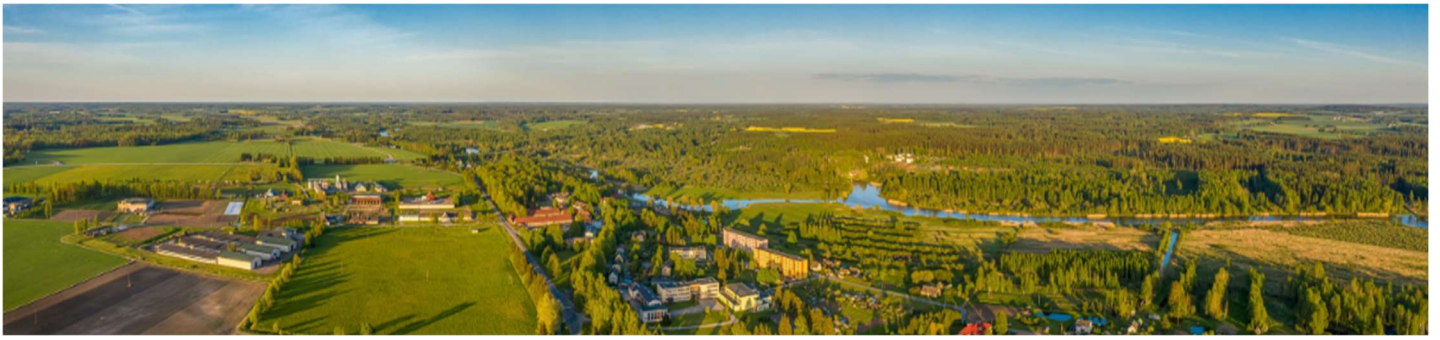
Eelarvestrateegia dokumendi puhul (vt Lisa 3) saab teha järgnevad põhijäreldused:

1. Eelarvestrateegia seob arengukavas toodud strateegiliste eesmärkide täitmise ning vastavad tegevused ja investeeringud realselt olemasolevate ressursidega;
2. Eelarvestrateegia perioodi põhitegevuse tulud on planeeritud nii, et oleks tagatud valla finantsstabiilsus ja jätkusuutlik areng;
3. Eelarvestrateegia perioodi jooksul püsib valla põhitegevuse tulem positiivne ning vald saab panustada investeerimistegevusse (samas ei ole see piisav, et finantseerida kõiki vajalikke investeeringuid).

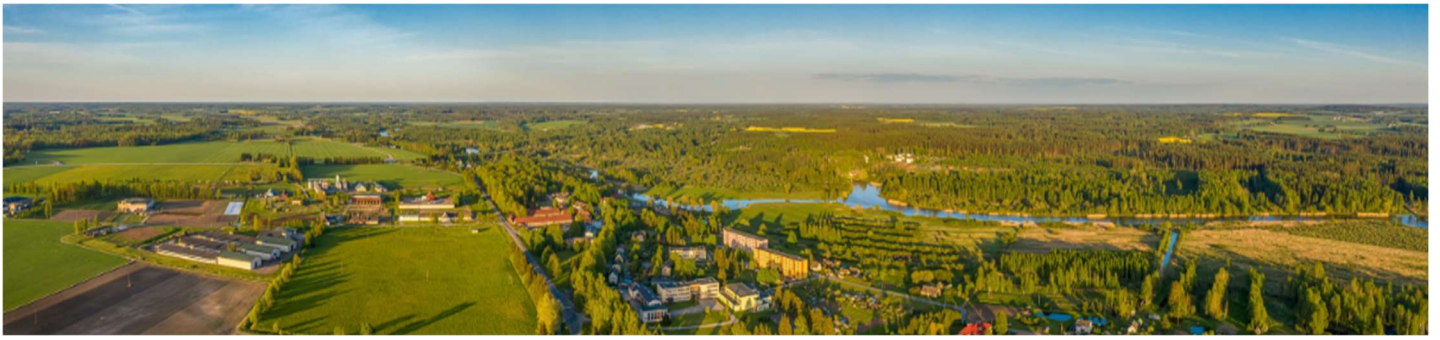
LISA 1 Strateegia vorm Luunja Vallavalitsus

Luunja Vallavalitsus	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 132 722	12 972 628	14 000 000	14 805 000	15 721 500	17 005 000
Maksutulud	8 415 851	9 720 000	10 605 000	11 315 000	12 126 500	13 290 000
sh tulumaks	8 349 069	9 650 000	10 500 000	11 200 000	12 000 000	13 150 000
sh maamaks	66 781	70 000	105 000	115 000	126 500	140 000
sh muud maksutulud	0	0				
Tulud kaupade ja teenuste müügist	498 637	594 582	700 000	735 000	750 000	770 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 169 316	2 613 046	2 650 000	2 710 000	2 800 000	2 900 000
sh tasandusfond	681 753	447 429	400 000	400 000	400 000	400 000
sh toetusfond	2 160 011	2 076 212	2 250 000	2 310 000	2 400 000	2 500 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	327 552	89 405				
Muud tegevustulud	48 918	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000
Põhitegevuse kulud kokku	10 965 399	11 227 292	11 810 000	12 400 000	13 070 000	13 760 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	760 885	857 264	810 000	810 000	810 000	810 000
Muud tegevuskulud	10 204 514	10 370 028	11 000 000	11 590 000	12 260 000	12 950 000
sh personalikulud	5 136 515	6 100 394	6 470 000	6 860 000	7 280 000	7 720 000
sh majandamiskulud	5 047 917	4 269 634	4 450 000	4 650 000	4 900 000	5 150 000
sh muud kulud	20 082	0	80 000	80 000	80 000	80 000
Põhitegevuse tulem	1 167 323	1 745 336	2 190 000	2 405 000	2 651 500	3 245 000
Investeermistegevus kokku	-5 171 245	-962 500	-957 300	-1 135 400	-1 435 500	-2 320 400
Põhivara müük (+)	0	200 000	0	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-4 479 225	-675 000	-998 300	-820 000	-1 130 000	-2 520 000
sh projektide omaosalus	-4 301 278	-607 500	-479 300	-820 000	-1 130 000	-2 120 400
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	177 947	92 500	539 000	25 000	25 000	424 600
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-519 172	-105 000	-98 000	-25 000	-75 000	-25 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				
Antavad laenud (-)	0	0				
Finantstulud (+)	18 789	0				
Finantskulud (-)	-369 583	-475 000	-400 000	-315 400	-255 500	-200 000
Eelarve tulem	-4 003 922	782 836	1 232 700	1 269 600	1 216 000	924 600
Finantseerimistegevus	2 440 432	-1 381 477	-1 316 000	-1 266 000	-1 221 000	-877 200
Kohustiste võtmine (+)	3 445 000	0	0	0	0	300 000
Kohustiste tasumine (-)	-1 004 568	-1 381 477	-1 316 000	-1 266 000	-1 221 000	-1 177 200
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-1 227 323	-598 641	-83 300	3 600	-5 000	47 400
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	336 168	0	0	0	0	0

sh nõuete muutus (- suurenemine/ + vähenemine)						
sh kohustiste muutus (+ suurenemine/ - vähenemine)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	684 700	86 059	2 759	6 359	1 359	48 759
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	10 035 480	8 503 409	7 187 409	5 921 409	4 700 409	3 823 209
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud ettemaksed (kontogrupp 2038)	150 594	0				
sh kohustised, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0				
Netovõlakoormus (eurodes)	9 350 780	8 417 350	7 184 650	5 915 050	4 699 050	3 774 450
Netovõlakoormus (%)	77,1%	64,9%	51,3%	40,0%	29,9%	22,2%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	11 673 226	12 972 628	14 000 000	14 805 000	15 721 500	17 005 000
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	96,2%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	2 322 446	4 555 278	6 815 350	8 889 950	11 022 450	13 230 550

	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Investeeringuobjektid					
01 Üldised valitsussektori teenused	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					
03 Avalik kord ja julgeolek	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					
04 Majandus	130 000	276 500	630 000	500 000	350 000
sh toetuse arvelt		37 200	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	130 000	239 300	630 000	500 000	350 000
05 Keskkonnakaitse	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	375 000	681 800	150 000	250 000	200 000
sh toetuse arvelt		481 800	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	375 000	200 000	150 000	250 000	200 000
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	80 000	40 000	40 000	290 000	1 690 000
sh toetuse arvelt		0	0	0	399 600
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	80 000	40 000	40 000	290 000	1 290 400

09 Haridus		90 000	0	0	0	80 000
<i>sh toetuse arvelt</i>		67 500	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		22 500	0	0	0	80 000
10 Sotsiaalne kaitse		0	0	0	90 000	200 000
<i>sh toetuse arvelt</i>			0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			0	0	90 000	200 000
KÖIK KOKKU		675 000	998 300	820 000	1 130 000	2 520 000
<i>sh toetuse arvelt</i>		67 500	519 000	0	0	399 600
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		607 500	479 300	820 000	1 130 000	2 120 400

Suuremad investeeringud nimeliselt:

Suuremad investeeringu objektid	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
04 Teede rekonstrueerimine	60 000	80 000	80 000	150 000	150 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	60 000	80 000	80 000	150 000	150 000
04 Kõnniteede võrgustik	70 000	150 000	550 000	350 000	200 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	70 000	150 000	550 000	350 000	200 000
04 Kalastus platvorm (EST-LAT)	0	46 500	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		37 200			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		9 300			
06 ÜVK kava realiseerimine	375 000	50 000	150 000	250 000	200 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	375 000	50 000	150 000	250 000	200 000
06 Kaare tee piirkonna sademeveesüsteemide ehitamine	0	631 800	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		481 800			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		150 000			
08 Luunja Kultuurimaja	40 000	0	0	250 000	1 050 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 000			250 000	1 050 000
08 Lohkva Teemapark	0	0	0	0	600 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					399 600
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					200 400
09 Luunja Keskkool	90 000	0	0	0	80 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	67 500				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	22 500				80 000
08 Kaasav eelarve	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
10 Sotsiaalmaja rajamine	0	0	0	90 000	200 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				90 000	200 000
06 Hajaasustusprogramm	40 000	40 000	50 000	50 000	50 000

sh toetuse arvelt		20 000	20 000	25 000	25 000	25 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		20 000	20 000	25 000	25 000	25 000
04 Luunja Jõesadam SA-le (MATA projektid)		50 000	78 000	0	50 000	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		50 000	78 000		50 000	

LISA 2 Strateegia vorm sõltuvad üksused

SA Luunja Jõesadam	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	75 042	90 000	100 000	110 000	110 000	110 000
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud						
sh saadud tulud muudelt arvestusüksusesse kuuluvate üksustelt						
Põhitegevuse kulud kokku (+)	60 620	70 000	85 000	95 000	100 000	100 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega						
sh tehingud muude arvestusüksusesse kuuluvate üksustega						
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)						
Põhitegevustulem	14 422	20 000	15 000	15 000	10 000	10 000
Investeermistegevus kokku (+/-)	7 695	-20 000				
Eelarve tulem	22 117	0	15 000	15 000	10 000	10 000
Finantseerimistegevus (-/+)						
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-165 265	0	15 000	15 000	10 000	10 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-187 382	0				
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	72 947	72 947	87 947	102 947	112 947	122 947
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoorumuse piirmäära (arvestusüksuse väline)						
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)						
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis						
Netovõlakoorumus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoorumus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Luunja Varahalduse SA						
Põhitegevuse tulud kokku (+)	863 219	720 000	730 000	730 000	730 000	730 000
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt		400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud						
sh saadud tulud muudelt arvestusüksusesse kuuluvatelt üksustelt						
Põhitegevuse kulud kokku (+)	805 645	670 000	690 000	690 000	690 000	690 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega		400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
sh tehingud muude arvestusüksusesse kuuluvate üksustega						
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)						
Põhitegevustulem	57 574	50 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Investeermistegevus kokku (+/-)	-10 047	-23 000				
Eelarve tulem	47 527	27 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-24 992	-22 909	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-97 718	4 091	40 000	40 000	40 000	40 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	-120 253					
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	21 787	25 878	65 878	105 878	145 878	185 878
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	22 909	0	0	0	0	0
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)						
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)						
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis						
Netovõlakooormus (eurodes)	1 122	0	0	0	0	0
Netovõlakooormus (%)	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Luunja Sport OÜ						
Põhitegevuse tulud kokku (+)	158 888	185 000	180 000	180 000	180 000	180 000
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	75 000	80 000	75 000	75 000	75 000	75 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud						
sh saadud tulud muudelt arvestusüksusesse kuuluvatelt üksustelt						
Põhitegevuse kulud kokku (+)	167 979	174 000	174 000	174 000	174 000	174 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	75 000	80 000	75 000	75 000	75 000	75 000
sh tehingud muude arvestusüksusesse kuuluvate üksustega						
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)						
Põhitegevustulem	-9 091	11 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Investeermistegevus kokku (+/-)						

Eelarve tulem	-9 091	11 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Finantseerimistegevus (-/+)						
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-4 362	11 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	4 729					
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 045	13 045	19 045	25 045	31 045	37 045
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)						
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)						
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis						
Netovõlakooormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakooormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	1 097 149	995 000	1 010 000	1 020 000	1 020 000	1 020 000
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt	105 000	510 000	505 000	505 000	505 000	505 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 034 244	914 000	949 000	959 000	964 000	964 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega	75 000	480 000	475 000	475 000	475 000	475 000
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksud (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	62 905	81 000	61 000	61 000	56 000	56 000
Investeerimistegevus kokku (+/-)	-2 352	-43 000	0	0	0	0
Eelarve tulem	60 553	38 000	61 000	61 000	56 000	56 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-24 992	-22 909	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-267 345	15 091	61 000	61 000	56 000	56 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-302 906	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	96 779	111 870	172 870	233 870	289 870	345 870
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	22 909	0	0	0	0	0
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)						
	0	0	0	0	0	0
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)						
	0	0	0	0	0	0
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis						
	0	0	0	0	0	0

Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

LISA 3 Strategia vorm koond

	2023 täitmine	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Luunja Vallavalitsus						
Põhitegevuse tulud kokku	13 049 871	12 977 628	14 030 000	14 845 000	15 761 500	17 045 000
Põhitegevuse kulud kokku	11 819 643	11 151 292	11 779 000	12 379 000	13 054 000	13 744 000
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud</i>	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	1 230 228	1 826 336	2 251 000	2 466 000	2 707 500	3 301 000
Investeermistegevus kokku	-5 173 597	-1 005 500	-957 300	-1 135 400	-1 435 500	-2 320 400
Eelarve tulem	-3 943 369	820 836	1 293 700	1 330 600	1 272 000	980 600
Finantseerimistegevus	2 415 440	-1 404 386	-1 316 000	-1 266 000	-1 221 000	-877 200
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-1 494 668	-583 550	-22 300	64 600	51 000	103 400
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	33 262	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	781 479	197 929	175 629	240 229	291 229	394 629
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	10 058 389	8 503 409	7 187 409	5 921 409	4 700 409	3 823 209
<i>sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)</i>	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	9 276 910	8 305 480	7 011 780	5 681 180	4 409 180	3 428 580
Netovõlakoormus (%)	71,1%	64,0%	50,0%	38,3%	28,0%	20,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	12 302 276	12 977 628	14 030 000	14 845 000	15 761 500	17 045 000
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	94,3%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 025 366	4 672 148	7 018 220	9 163 820	11 352 320	13 616 420